

ELEMENTI ZA ŽIVOTOPIS JOSIPA MIHOVILA STRATICA

ZDRAVKO BLAŽEKOVIĆ
Zavod za muzikološka
istraživanja JAZU u Zagrebu

UDK: 78(497.13)(091):929 STRATICO
Izvorni znanstveni rad

Primljeno: 1983-04-22

Skladatelj J.M. Stratico potječe iz zadarske obitelji porijeklom s otoka Krete. Njegov otac Ivan Krstitelj imao je jedanaestero djece od kojih čak četvoro značajno za hrvatsku kulturu. Najstariji sin Josip Mihovil rodio se 1728. Rano odlazi na školovanje u Padovu, gdje je kasnije studirao pravo. Kompoziciju i violinu učio je kod Giuseppa Tartinia. Potražnja za kompozicijama namijenjenim gudačkim sastavima potakla je Stratica na skladanje ovakvih djela. Po imponantnom broju od preko 170 sonata i velikom broju drugih skladbi svakako mu pripada prvo mjesto među skladateljima pretklasičnog razdoblja poteklog s hrvatskog tla. Godine 1763. je u Londonu izašlo i njegovo jedino danas poznato tiskano djelo: *Sei sonate a violino e violoncello o clavicembalo, opera prima*.

O životu Josipa Mihovila Stratica (Stratika) (1728– nakon 1782), dalmatinskog skladatelja i violinista, koji je – kako kaže Hugo Riemann – pripadao u Padovi krugu Tartinijevih prijatelja, a neko vrijeme i učenika,¹ do najnovijih istraživanja (1980) bilo je poznato tek nekoliko podataka, i to više o njegovu djelu nego o životu. Ali "činjenica – na koju je upozorio Josip Andreis – da je sada hrvatsko simfonijsko stvaralaštvo u 18. stoljeću obogaćeno još jednim imenom koje se pridružuje Sorkočeviću, Bajamontijevu i Ivančićevu"² potaklo je istraživanje djelovanja i opusa tog skladatelja.

Troje skladateljeve mlade braće bilo je mnogo bolje sudbine. Ivana Dominika (1732–1799) biskupa Novigrada u Istri (1776–1784), i kasnije Hvara (1784–1799), Šimuna (1733–1824) profesora sveučilišta u Padovi i Paviji, te poznatog stručnjaka za regulaciju rijeka i brodogradnju, kao i najmlađeg Grgura (1736–1806) koji je kao odvjetnik,³ diplomat i pjesnik djelovao u Zadru, spominju razni leksikoni,³ a o svakome postoje i zasebne studije. Josip Mihovil se

1 Usp. "Michele Stratico", *Riemann Musik Lexikon*, Personenteil, Ergänzungsband 2, Zwölfte Auflage, B. Schott's Söhne, Mainz 1975, 722.

2 Josip ANDREIS, "Muzikologija u Hrvatskoj u razdoblju 1973–1978", *Rad JAZU*, knj. 385, Zagreb 1980, 145.

3 Navodim ovdje tek neke: *Enciclopedia Italiana*, XV, Roma 1936, 831; Sime GLIUBICH, *Dizionario degli uomini illustri della Dalmazia*, Vienna 1856, 292–293; Konrad von WURZBACH, *Biographisches Lexikon des Kaiserthums Oesterreichs*, 39, Wien

među njima međutim nikada ne spominje i, štoviše, autori koji pišu o nekome članu obitelji Stratico smatraju da ih je bilo samo troje braće previdajući skladatelja. O tome u svojoj studiji o Grguru Šime Peričić piše: "Trebalo reći da većina vijesti ne spominje iste kao braću. Zna se da su Ivan Dominik i Šimun braća, ali Grgura im kao brata pripisuje jedino talijanski učenjak Girolamo Dandolo (La caduta della Repubblica di Venezia ed i suoi ultimi cinquant' anni, Venecija 1855, 315). Dapače, to nisu znali ni neki zadarški pisci XIX. stoljeća (Naučna biblioteka u Zadru, Ms br. 785, 1. 54 – Cinquanta Dalmati), koji su braćom smatrali samo prvu dvojicu. Međutim uvid u matične knjige i nekoliko drugih izvornih vijesti pouzdano dokazuje da su sva trojica djeca istih roditelja – Ivana Krstitelja i Elizabete Stratico rođ. Castelli iz Zadra (Il Rammentatore zaratino za 1847, 13)".⁴ No uvid u te iste matične knjige pokazuje da su ova trojica imala još i starijeg brata Josipa Mihovila, od sviju zaboravljena. Takvo je stanje s jedne strane rezultat površnog istraživanja matičnih knjiga, a s druge, što je u vrijeme svoga djelovanja Josip Mihovil bio poznat tek užem krugu. Za vrijeme boravka u Padovi glazbeno stvaralaštvo mu je stajalo u sjeni njegova učitelja i prijatelja Giuseppea Tartinija (1692–1770) i nije mu osiguravalo ulaz u krug suvremenih besmrtnika o kojima bi bilo potrebno pisati. Preselivši se početkom šezdesetih godina 18. stoljeća u Sanguinetto, mjestašće 39 kilometara južno od Verone, pogotovo nije bio interesantna osoba o kojoj bi trebalo voditi računa, jer se, kako danas izgleda, u znatnijoj mjeri posvetio pravnom pozivu, baveći se uz njega teorijom glazbe.

U novije vrijeme Stratica spominju neke svjetske enciklopedije, no to je uslijedilo tek nakon što su 1963. Vincent Duckles i Minnie Elmer objavili *Thematic Catalogue of a Manuscripts Collection of Eighteenth-Century Italian Instrumental Music in the University of California* u kojem su sastavili kompletan katalog Straticovih djela koja se čuvaju u biblioteci ovog sveučilišta u Berkleyju. Zbog toga ovaj rad predstavlja prvi pokušaj opširnijeg prikaza života Josipa Mihovila Stratica, pa kao takav ima nekih nužnih praznina koje će moći popuniti naredna istraživanja. Zbog toga mu i nije svrha da donese konačni *curriculum vitae*, već da usmjeri istraživanje djelatnosti ovog skladatelja poteklog s hrvatske obale Jadrana.⁵

1878, 298–299; Giuseppe PRAGA, *Repertorio bio-bibliografico degli scrittori dalmati*, I–III, rukopis u Veneciji, Biblioteca di S. Marco, sign. Mss. It. VI. 523–525 (= 12318–12320), f. 217–229.

- 4 Šime PERIČIĆ, "Zadranin Grgur Stratico (1736–1806)", *Radovi Centra Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zadru*, 21, Zadar 1974, 271. Šime Peričić ovdje krivo navodi za Mariju Castelli da se zvala Elizabeta, dok joj kasnije točno navodi ime (usp. str. 273). Elizabeta rođ. Pellegrini bila je žena Grgura Stratica.
- 5 Prilikom sakupljanja građe za ovaj rad o životu Josipa Mihovila Stratica, na niz izvora u arhivima i knjižnicama sjeverne Italije upozorili su me p. Leonardo Frasson i dr Mark Lindley, na čemu im

Zadarska plemićka obitelj Stratico, porijeklom je s otoka Krete. Vrijeme kada su Mihovilovi preci s očeve strane, bježeći pred turskom najezdom napustili svoje posjede na otoku nije u potpunosti jasno. Kreta je od 1204. godine bila pod venecijanskom upravom, da bi na završetku tzv. kandijskog rata 6. rujna 1669. pala u ruke Turaka. Veneciji su tada ostala samo tri mala poluotoka na sjeveru koje je zadržala do 1718. godine.⁶ Po nekim izvorima obitelj odlazi već u vrijeme zauzimanja Krete 1669. godine,⁷ no mnogo je vjerojatnije da se turskoj vlasti odupirala sve dok Venecija nije izgubila i zadnji dio otoka 1718.⁸ Uz tu pretpostavku otac Josipa Mihovila, Ivan Krstitelj (vjerojatno 1690–1770), napustio je obiteljske posjede na Kreti 1717. ili možda već 1716. godine. Ukrcavši se na venecijanski brod doplovio je do Apulije i nastanio se u Bariju.⁹ Vjerojatno je da su članovi obitelji Stratico, u to doba već nosioci plemićke titule, u mletačkim političkim krugovima na Kreti igrali određenu ulogu, te da su kroz to u Veneciji već bili poznati. Nakon četiri godine boravka u Bariju, Ivan Krstitelj Stratico dobio je posjed u Dalmaciji i naselio se u Zadru,¹⁰ koji je tada bio sjedište venecijanskog generalnog providura, a kroz to i upravno središte Dalmacije i mletačke Albanije. Dolazak Ivana Krstitelja u Zadar vjerojatno pada u 1720. ili 1721. godinu, jer je već 26. srpnja 1722. upisan kao kum na jednom ovdašnjem vjenčanju.¹¹

Sa zadarskom se sredinom Ivan Krstitelj Stratico vrlo brzo srodio i ušao u krug važnijih i imućnijih zadarskih plemićkih obitelji. Prema navodu Šime Peričića – između 1742. i 1769. godine bio je u državnoj službi obavljajući razne odgovorne dužnosti.¹² Ubrzo je tu potvrdio i svoje plemstvo koje je donio s Krete, jer na popisu osoba koje je na sjednici 5. studenoga 1752. agregiralo vijeće ninskih plemića stoji upisano i ime Ivana Krstitelja Stratica, plemića Kandije.¹³ Nin je u to vrijeme bio jedina komuna u Dalmaciji koja je dodijeljivala plemstvo većem broju obitelji. Komune kao što su Zadar, Split, Hvar ili Šibenik zatvarale su se ne prihvaćajući u svoje redove pučane. Zbog toga je prijem u ninsko Veliko vijeće bio mnogim obiteljima mogućnost da

se i ovom prilikom srdačno zahvaljujem.

- 6 Usp. "Kreta", *Enciklopedija Leksikografskog zavoda*, 3, Zagreb 1967, 645–646.
- 7 Usp. "Michele Stratico", *Die Musik in Geschichte und Gegenwart*, 12, Bärenreiter, Kassel 1965, 1440–1441.
- 8 Usp. "Kreta", *op. cit.*, 646.
- 9 Usp. A/lessandro/ ADEMOLLO, "Gian Domenico Stratico", *Archivio storico per Trieste, l'Istria e il Trento*, Vol. II, Fasc. 4, 1883, 348.
- 10 Usp. Giuseppe BONTURINI, *In morte di G.B. Cav. Co. Stratico*, Udine 1842, 6.
- 11 Usp. Matične knjige rođenih, Arhiv župnog ureda sv. Stošije u Zadru (dalje: MKR-Š), knj. XV. (1707–1727), f. 218v.
- 12 Usp. Š. PERIČIĆ, *op. cit.*, 272–273.
- 13 Usp. Maja NOVAK-SAMBRILLO, "Političko-upravni položaj Nina u doba Mletačke republike", *Radovi Instituta Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti u Zadru*, 16–17, Zadar 1969, 184.

dođu do plemićke titule pa većina nosilaca ovoga plemstva nisu bili žitelji Nina, već su živjeli na Pagu, u Šibeniku, Rabu, Zadru ili kojem drugom dalmatinskom mjestu. Dobivši plemstvo koje je bilo prenosivo na sve njegove potomke, Ivan Krstitelj Stratico stekao je od ninske komune i investituru na veliki kompleks zemljišta.¹⁴

U svojoj knjizi *Guida archeologica di Zara* Giuseppe Sabalich spominje kuću obitelji Stratico u Zadru koja je nosila kućni broj 588, a tu se nalazi i opis obiteljskog grba. Štit je vodoravno razdijeljen na tri polja: u prvom na bijelom je kozlič, u drugom također na bijelom andeo s plavom zastavom, a u trećem na crnom glava crnca.¹⁵

Ušavši u krug zadarskih građana, stekavši posjede i dobivši plemstvo obitelj Stratico postala je punopravni dionik zadarskog života, i u toj je sredini Ivan Krstitelj ostao sve do smrti koja ga je zadesila 28. studenoga 1770. u 80. godini života.¹⁶

Mihovilova majka, Marija Castelli di Chiò (vjerojatno 1700–1796) potječe iz stare grčke obitelji s Peloponeza.¹⁷ Njezini roditelji, bježeći pred Turcima, jednako kao i Ivan Krstitelj Stratico, našli su utočište u Zadru i tu se naselili sa svojom djecom. Iz matičnih knjiga umrlih župe sv. Stošije u Zadru vidimo da je Marija Castelli svoga supruga

¹⁴ Usp. Š. PERIČIĆ, op. cit., 272.

¹⁵ Usp. Giuseppe SABALICH, *Guida archeologica di Zara con illustrazioni araldiche*, Zadar 1897, 328. Ovakvim grbom – kako ga je opisao Sabalich – popraćenim znakovima biskupskog dostojanstva – šeširom sa šest kita sa svake strane, označavao je biskup Ivan Dominik svoje spise, pa se jedan prikaz grba sačuvao na njegovoj povelji izdanoj 23. siječnja 1784. u Novigradu, koja se danas nalazi obješena na zidu sakristije župne crkve u bujama.

¹⁶ Matične knjige umrlih, Arhiv župnog ureda sv. Stošije u Zadru, (dalje: MKU-S), knj. X. (1754–1771), f. 136v. Adi 28. Nov/em/bre 1770.

Il Sig/nore/ Gio/vani/ Bat/tis/ta Straticò marito della Sig/no/ra Maria Castelli ritrovandosi nella Com/u/ne di S/antissimo/ C/orpore/ Ch/risti/ ed in casa di sua abitazione rese l'anima al Sig/no/r Iddio in età d'anni 80 sorpreso da improvviso moratale occidentale munito della sacramentale Assoluz/io/ne ed estrema unzione da me D/on/ Gio/vanni/ Vlasto Mans/iona/rio della Chiesa Colleg/ia/ta di S/an/ Simeone e V/icario/ Cur/a/to della Metrop/oli/t/a/na. Il Cadavere è stato sèpolto nella Chiesa de M/o/lto R/ev eren/do P/adre/ di S/an/ Domenico.

¹⁷ Za njeno porijeklo upravo iz ove grane obitelji Castelli nalazimo potvrdu u rukopisu *Memorie inservienti All' Elogio di Mons/igno/r Gio/vanni/ Domenico Stratico fu Vescovo di Cittanuova indi di Lesina in Dalmazia* koje je napisao njegov nećak i tajnik Nicolò Bonicelli. Osim ove obitelji, postojalo je u Italiji još osam obitelji s prezimenom Castelli koje su imale boravište u Livornu, Pagni s. Giuliano, Padovi, Trentu, Palermu, Cagliari Inglesias, Milanu i Veneciji, te Terni. (Usp. Vittorio SPRETI e collaboratori, *Enciclopedia storico-nobilare Italiana*, 2, Milano 1931, 365–368.

nadživjela punih 26 godina. Smrt ju je zadesila 18. travnja 1796. u 96. godini života.¹⁸ Po tome proizlazi da je rođena oko 1700. godine, pa je tako posrednim putem moguće barem približno doznati i gdje je rođena. O njezinu mnogo poznatijem bratu Ivanu Antunu II. Castelliju (16.7.1706–29.10.1778), biskupu Kotora (1744), koji se potkraj života nastanio u Zadru, povijest zna ponešto više pouzdanih podataka, pa je poznato da se rodio u mjestu Modene na Peloponezu.¹⁹ S obzirom da mu je Marija Castelli bila starija sestra, nesumnjivo je i ona rođena u Grčkoj, prije nego je obitelj došla u Zadar.

Neki autori navode da je Ivan Krstitelj Stratico bježao s Krete pred turskim nadiranjima zajedno sa svojom suprugom Marijom Castelli, no podatak o njegovom vjenčanju u Zadru opovrgava te navode.²⁰ U matičnim knjigama vjenčanih u župi sv. Stošije u Zadru njihovo je vjenčanje zabilježeno 9. travnja 1725. godine, a iz tog braka poteklo je u narednim godinama dvanaestero djece:²¹

Cattarina Gioanna, rođena 20. siječnja 1726.²²

Domenica Francesca, rođena 5. siječnja 1727.²³

18 MKU–S, knj. XII. (1786–1810), f. 65v.

Adi 18 Ap/ri/le 1796.

La Nob/ila/ Sig/no/ra Maria Stratico ritrovandosi nella Com/u/ne di S.M. Chiesa, ed in Casa di sua Abitazione, rese l'Anima al Sig/no/r Iddio in età d'anni 96–in da improvviso de S/antis/simi Sacramenti da me Dr. D/o/n Domenico Sola Can/oni/co Teste, e Curato di questa Metrop/oli/tana. Il di lei Cadavere e stato sepolto nella Chiesa di R/everendi/ P/adri/ di S/an/ Domenico.

19 Usp. Carlo Federico Cav. BIANCHI, *Zara Christiana*, 1. Zadar 1877, 223.

20 Usp. predgovor izdanju Gian Domenico STRATICO, *Opere edite ed inedite*, Vol. 1, fasc. 1, Venecija 1843, 6; i A. Ademollo, *op. cit.*, 248.

21 Matične knjige vjenčanih, Arhiv župnog ureda sv. Stošije u Zadru (MKV–S), knj. VII. (1706–1739), f. 110r.

Adi 9 Ap/ri/le 1725.

Dispensione de'tre publi/cazio/ni debite a Forsi nelli giorni festivi inter Missarum Solemnia, da Mons/ignor/ Ill/strasim/o e Rev/erendisim/o Arci/diaco/no Vincenzo Smacuich caure à lui notte nè saprendosi alcun leg/iti/mo impedimento con facoltà del prezalto ... Ill/ustrisim/o Archives/co/vo ... D. Giuseppe Gaeni Curato di questa Met/ro/p/olitan/a Chiesa ho congiunto in Matrimonio in virtù de presenti con la Solenità consuerte il Sig/no/r Gio/vanni/ Bat/is/ta Straticò figlio q/uo/n/dam Sig/nore/ Michael Nobile Cretense con la Sig/nora/ Maria figlia dell Ill/ustrisi/mo Sig/nore/... Domenico Castelli Fisico; precedenti le mie interrogazioni et il loro mutuo consenso Presenti S.C. Zuanne Pasqualis v. saprocomite di Galera et il Sig/nor/ Constantin Dimitropuli Stachiotto con molti altri.

22 MKR–S, knj. XV. (1707–1727), f. 271v.

23 MKR–S, *ibid.*, f. 288r.

Giuseppe Michiele, rođen 31. srpnja 1728.²⁴

Margarita Rosa, rođena 29. kolovoza 1730.²⁵

Domenicus, rođen 19. ožujka 1732.²⁶

Simeon Philipus, rođen vjerojatno u listopadu 1733.²⁷

Stella, rođena 27 svibnja 1735.²⁸

Gregorio Pio, rođen 7. listopada 1736.²⁹

Fiorenza Elisabetta, rođena 21. ožujka 1738.³⁰

Teresa Maria, rođena 20. prosinca 1739.³¹

Vincenza, rođena 21. travnja 1741.³²

Paulina Clara, rođena 20. kolovoza 1743.³³

Prije nego prijedemo na izlaganje životnog toka Josipa Mihovila Stratica interesantno je upoznati se s njegovom braćom, koji su u svojem vremenu igrali važnu ulogu u životu znanosti i umjetnosti. Mjesto u krugu inteligencije djeci Ivana Krstitelja Stratica već je unaprijed predodredilo njegovo veoma dobro materijalno stanje, kojim im je bila osigurana mogućnost školovanja na sveučilištima Apeninskog poluotoka.

Odgoj *Ivana Dominika Stratica* protekao je u znaku dominikanskog reda u koji je bio upućen po želji roditelja.³⁴ Nakon prvog školovanja u Zadru, navršivši 14 godina, nastavio je na preporuku ujaka biskupa Ivana Castellija školovanje u rimskom samostanu *Santa Maria sopra Minerva*. Svrstavši se u red najistaknutijih znanstvenika svoga reda, 17. ožujka 1763. bio je imenovan profesorom biblijske egzegeze i grčke literature na sveučilištu u Sieni. Godine 1769. prelazi na istu katedru u Pisi, ali se ubrzo ponovno vratio u Sienu. Biskupom je Ivan Dominik bio imenovan 1776. godine i povjerena mu je najprije biskupija u

²⁴ MKR-S, knj. XVI. (1727-1737), f. 16v.

²⁵ MKR-S, *ibid.*, f. 48r.

²⁶ MKR-S, *ibid.*, f. 71v.

²⁷ MKR-S, *ibid.*, f. 93v.

²⁸ MKR-S, *ibid.*, f. 118v.

²⁹ MKR-S, *ibid.*, 138v.

³⁰ MKR-S, knj. XVII. (1738-1747), f. 4v.

³¹ MKR-S, *ibid.*, f. 29r.

³² MKR-S, *ibid.*, f. 50v.

³³ MKR-S, *ibid.*, f. 78v.

³⁴ Za podatke o Ivanu Dominiku Straticu usp: G.D. STRATICO, *Opere* ..., 5-21; A. ADEMOLLO, *op. cit.*, 346-348; *Memorie inserviente all'Elogio di Mons/igno/r Gio/vanni/ Domenico Stratico fu Vescovo di Lesina in Dalmazia (compile da Don Nicolò Bonicelli, suo nipote e segretario)*, Rukopis u Veneciji, Biblioteca di S. Marco, sign. Mss. It. VI.282 (=5773).

Novigradu u Istri, a zatim 1784. na Hvaru. Vršeći ovu čast tamo je i umro 24. studenoga 1799. godine.

Već za života tiskan mu je poveći broj djela, a neka su mu izašla i posmrtno. Crkveni položaji koje je zauzimaо rezultirali su da je najveći broj tih radova dušobrižničkog karaktera: poslanice, popovijedi, predavanja, a među njima i pokoji prijevod ili životopis, kao što je na primjer *Vita di S. Guglielmo Magno Duka di Aquitania* tiskan u Sieni 1770. godine. Njegovi se interesi ipak nisu zaustavljali na ovim predmetima razmišljanja, nego su bili znatno širi. Godine 1790. tiskana je zbirka *Opusculi economico – agrari di Monsig. Fr. Gio. Domenico Co. Stratico, vescovo di Lesina e Brazza, prelado domestico assistente al Saglio Pontificio, teologo delle Università di Siena e di Pisa, socio di molte illustri Accademie, presidente onorario straordinario perpetuo della società Georgica della Castelli di Trau*, među kojima ima i radova o zemljoradnji u našim krajevima kao što je *Sull' agricoltura nella Dalmazia. Memoria presentata alla società Georgica, il 18 aprile 1789*. Zanimljivo je, od kuda Ivan Dominic Stratico dobiva poticaj za bavljenje ovim područjem. U ožujku 1785. mjesto općinskog liječnika na Hvaru prihvatio je Julije Bajamonti (1744–1800), pa je ovdje proboravio sljedeće četiri godine. Upravo u to vrijeme hvarska biskupska stolica dodijeljena je Straticu. Prigodom inauguracije u hvarskoj biskupiji Bajamonti je održao poduži govor, koji je sljedeće godine i tiskan kod *Penade* u Padovi.³⁵ Tu Bajamonti odaje priznanje ovom naprednom biskupu, te mu preporučuje da unaprijedi poljodjelstvo i ribarstvo, kao i da svoje sile upotrijebi na poboljšanje uvjeta života naroda u svojoj biskupiji. Očito je da je biskup dobro prihvatio ovu preporuku i da se temeljito zainteresirao za probleme biskupije. Uz to spomenimo ovdje i jedan detalj povezan uz brigu za odgoj mladih glazbenika na Hvaru. Prema Cvitu Fiskoviću, upravo je biskup Stratico uz Julija Bajamontija savjetovao mladom Josipu Raffaeliju (1767–1843) da ode na učenje glazbe u Padovu i Veneciju.³⁶

Šimun Stratico posvetio se prirodnim znanostima.³⁷ Nakon prve poduke u Zadru odlazi na daljnje školovanje u Padovu, gdje je brigu o njemu preuzeo očev stariji brat Antonio Stratico, rektor i učitelj na Collegio Cottunio. On, koji se i sam bavio literaturom, posvetio je veliku pažnju odgoju mladog Šimuna koji je tu izučavao geometriju, humanističke znanosti, jezike te vještine ratovanja. Na padovanskom

35 Spis je tiskan na talijanskom jeziku i u originalu nosi naslov: *A Monsignore Stratico per il suo ingresso nella chiesa vescovile di Lesina il dottor Giulio Bajamonti*, Padova, Penada 1786.

36 Usp. Cvito FISKOVIĆ, "Glazba, kazališne i ostale zabavne priredbe u Hvaru u XVIII. stoljeću", *Mogućnosti*, 1978, 2–3, 157.

37 Za podatke o Šimunu Straticu usp: Francesco ROSSETTI, *Della vita e della opere di Simeone Stratico*, Estr. dal Vol. XIX delle Memorie dell'Istituto veneto di scienze, lettere ed arti, Venezia 1876.

sveučilištu diplomirao je medicinske i filozofske znanosti, a stekavši istovremeno glas vrlo izobražena čovjeka u prirodnim disciplinama ubrzo ovdje postaje profesorom na medicinskoj katedri. Unatoč tome njega su zanimala još i neka druga područja znanosti. Intenzivno se počinje baviti proučavanjem brodogradnje i regulacije rijeka, pa napušta medicinsku katedru (1761) da bi nekoliko godina kasnije prihvatio profesuru matematike i nautike na istom sveučilištu (1764). Kako brodogradnja, tako i regulacija rijeka, bila su vrlo važna pitanja za Mletačku Republiku, pa u svojim istraživanjima Šimun uživa veliku podršku. Od niza objavljenih radova naročito treba istaknuti talijansko-francusko-engleski *Vocabulario di Marina*, tiskan 1813. godine u Milanu. Šimun Stratico umro je u Milanu 16. srpnja 1824.

Koliko je ulogu u njegovu životu igrala glazba u ovom trenutku nije poznato, no ne treba isključiti mogućnost da ga je stric Antonio, za koga je poznato da se bavio njome,³⁸ uputio na učenje i nekog instrumenta. Zna se da je Šimun Stratico podržavao kontakte s padovanskim skladateljem i teoretičarom Francescantonijem Vallottijem (1697–1780),³⁹ a godine 1815. napisao je i raspravu pod naslovom *Tentativo per determinare la cagione fisica della diferenza delle voci unisoni, e della varia sensazione che esse producano*.⁴⁰ U toj raspravi razlaže o razlikama među zvukovima i glasovima, njihovoj količini, jačini, boji, artikulaciji, međusobnim odnosima i temperiranju. U svojem dijelu o Šimunu Straticu, Francesco Rossetti kaže da je pokuse na osnovu kojih je došao do ovdje iznesenih rezultata izvodio još 1790. godine na sveučilištu u Padovi. Po tome djelu uvrstio ga je u *Dizionario e bibliografia della Musica* i Pietro Lichtenthal koji je međutim njegova starijeg brata Josipa Mihovila ispustio.⁴¹

Najmladi brat *Grgur Stratico* ostao je vjeran svome rodnom gradu.⁴² Nakon što je 1760. godine stekao na padovanskom sveučilištu stupanj doktora krivičnog i građanskog prava, postao je pisar Pokrajinske fiskalne komore u Zadru, da bi 1776. godine bio izabran za *vicecolateralu* u istoj komori. Na tom položaju bio je zadužen za vođenje svih krivičnih sporova. Istovremeno je imenovan i pisarom Ureda za granične poslove, a obavljao je osim toga i odvjetničku praksu. Uz sve ove djelatnosti zanimao se za čitav niz drugih područja, kao na primjer za poboljšanje agrarnog sustava u pokrajini – problemom koji je zaokupljao i njegova brata biskupa Ivana Dominika, pisao je stihove i sakupljao građu za povijest

38 Usp. "Necrologia del conte Stratico", *Gazzetta di Milano*, 216, 3. kolovoza 1824.

39 Za ovaj podatak zahvaljujem p. Leonardu Frassonu.

40 Usp. F. ROSSETTI, *op. cit.*, 171–218.

41 Usp. Pietro LICHTENTHAL, *Dizionario e bibliografia della Musica*, IV, Milano 1836, 23.

42 Za podatke o Grguru Straticu usp. Šime PERIČIĆ, *op. cit.*,

Dalmacije. Kao aktivan član djelovao je u mnogim gospodarskim i književnim akademijama (Zadar, Trogir, Split, Padova) kojima je svrha bila teoretsko i praktično unapređivanje dalmatinske privrede, kao i literature. Iz jednog pisma Julija Bajamontija datiranog 1783. godine vidimo da se nažalost bez uspjeha – zalagao za osnivanje tiskare u Zadru.⁴³ U Zadru se oženio Elizabetom Pellegrini, članicom poznate ovdašnje plemićke obitelji, a tu ga je 2. studenoga 1806. godine zadesila i smrt.⁴⁴ Sin mu Ivan Krstitelj rođen 22. veljače 1776,⁴⁵ bio je za vrijeme francuske vladavine Dalmacijom rezident ove pokrajine u Milanu (1807–1809). Umro je 30. lipnja 1842.⁴⁶

Spomenimo ovdje još i podatke koji su nam poznati o nekim sestrama Josipa Mihovila. za dvije znamo da su se udale: *Margarita Rosa Stratico* vjenčala se s Francom Bonicellijem u zadru 6. travnja 1758,⁴⁷ dok se najmlađa sestra *Paolina Clara Stratico* udala za venecijanskog plemića Mottija Pizzamona 24. ožujka 1765. godine.⁴⁸ *Fiorenza Elisabeta Stratico* živjela je neudata u Zadru i tu je 29. studenoga 1793. umrla.⁴⁹

Sagledavajući samo neke aspekte rada članova obitelji Stratico, kod svih je evidentna širina interesa, a nemoguće je previdjeti da su ostali povezani s rodnim krajem i djelovali na unapređivanje kulture i privrede u Dalmaciji, iako su živjeli daleko od nje. U okvirima ondašnjih prilika nikako im se ne smije uzimati kao negativna okolnost okrenutost talijanskoj kulturi, jer je ona bila općenito prihvaćena i u hrvatskim gradovima Jadrana. Zbog toga im ne treba upućivati kritiku što su pisali na talijanskom jeziku. Simpatije za svoj narod i narodni jezik vrlo lijepo izbijaju iz nastupne propovijedi biskupa Ivana Dominika Stratica održane u hvarskoj katedrali. "K' tebise sad obrachiam, bogogliubni puce, koji si magni red grada ovoga: i prim' za zlamen moje prave gliubavi pomognu xegliu, koju imam za besidit s tobom jednim jezikom, kojega ti boglie razumisc i koji mene, buduch da s' gnim prem pocimgnem govoriti, izhodi mnogo texah, i mucan."⁵⁰ O Ivanu Dominiku Šime Ljubić 1860. godine kaže: "Mnogo je djela italijanski i latinski napisao, te raznoga predmeta, navlastito golem broj prekrasnih propovijedi, medj kojimi nekoliko hrvatskih, koje su živi dokaz, da je častio narod, s kojim je živio, i svoje dužnosti dobro poznavao te izpunjavao, pošto se zna, da

43 Usp. Ivan MILČETIĆ, "Dr. Julije Bajamonti i njegovo djelo", *Rad JAZU*, knj. 192, Zagreb 1912, 248.

44 MKU-S, knj. XII. (1786–1810), f. 121r.

45 MKR-S, knj. XIX. (1761–1777), f. 237v.

46 Usp. G. BONTURINI, *op. cit.*

47 MKV-S, knj. VIII. (1740–1768), f. 101.

48 Usp. G. PRAGA, *Repertorio ...*, vol. III, f. 217.

49 MKU-S, knj. XII. (1786–1810), f. 51r.

50 Giovanni Domenico Stratico, *Allocuzione Latina, Italiana, ed Illirica al Clero, e Popolo di Lesina nell' ingresso solenne alla sua chiesa, Colezione di opuscoli sagri, e pastorali*, Venezia 1790, 15.

prije došašća u Hvar nije ni slovca hrvatskoga razumio. Koliko božjeg blagoslova na nas, da bi i danas tako radili neki naši crkveni poglavari, koji se dapače diče ugnjetavanjem našega jezika."⁵¹

Ivan Krstitelj Stratico i njegova supruga odgojili su u Zadru svojih dvanaestero djece; neki su s njima proveli tek djetinjstvo do odlaska na studij ili do udaje u drugim gradovima, dok su drugi ostali u njihovoj sredini. Iako su se djeca razišla po raznim krajevima Dalmacije i Italije, nesumnjivo je postojala komunikacija između djece i roditelja koji su u Zadru doživjeli visoku starost.

U salonima članova obitelji Stratico okupljali su se mnogi ugledni znanstvenici i umjetnici. O poznanstvu Ivana Dominika s Julijem Bajamontijem već je bilo riječi, ali se ovaj splitski liječnik imao prilike upoznati i s druga dva skladateljeva brata: Šimunom i Grgurom. Uvidjevši težak Bajamontijev život u Splitu, Šimun se, želeći mu pomoći, zalagao 1775. godine da ovaj mnogostrano aktivan umjetnik i znanstvenik dobije profesuru na padovanskom sveučilištu, no pokušaj nije urodio plodom.⁵² Njegov brat Grgur bio je 1774. godine izabran za počasnog člana splitske Gospodarske akademije koju su osnovali Julije s bratom Jerolimom Bajamontijem i Šadošem Michieli-Vittruvijem,⁵³ a zna se da je upravo on posuđivao Juliju Bajamontiju Voltaireova djela.⁵⁴ Na žalost teško je pretpostaviti da li se Bajamonti poznao i s Josipom Mihovilom Straticom. Bajamontijeva putovanja u Veneciju i Padovu padaju u razdoblje između 1772. i 1776. godine, a tada je Stratico bio već u Sanguinetu. Međutim nije nevjerovatno da je u kontaktima s Šimunom i Grgurom saznao i za njihova brata glazbenika. Boraveći u padovanskoj sredini uz studij medicine Bajamonti se bavio i skladanjem. Poznato je iz njegovih pisama da je u Veneciji skladao barem jednu simfoniju.⁵⁵

Na svom prolasku kroz Zadar u Grgurov dom svraćaju mnogi putnici. Putopisac Alberto Fortis (1741–1803) spominje u svom djelu *Viaggio in Dalmazia*, da je "zadarsko društvo na zavidnoj kulturnoj razini, te posebnu pažnju zaslužuje 'coltissimo Gregorio Stratico'".⁵⁶ K njemu je svratio i francuski slikar Louis-Francois Cassas (1756–1827) prilikom svog boravka u Dalmaciji.⁵⁷

51 Šime LJUBIĆ, *Ogledalo književne povijesti jugoslavjanske na podučavanje mladeži*, II, Rijeka 1869, 469–470.

52 Usp. Vladimir BAZALA, "Julije Bajamonti", *Forum*, 1–2, 1977, 289; i MILČETIĆ, *op. cit.*

53 Usp. Š. PERIĆIĆ, *op. cit.*, 280

54 Usp. Duško KEČKEMET, *Život i djelo Julija Bajamontija*, Split 1975, 23; i I. MILČETIĆ, *op. cit.*

55 Usp. Joško BELAMARIĆ, "Metastasijevi stihovi u skladbama iz glazbenog arhiva splitske katedrale", *Arti musicies*, 11/2, 1980, 168.

56 Usp. Alberto FORTIS, *Viaggio in Dalmazia*, I, Venezia 1774, 16.

57 Usp. Š. PERIĆIĆ, *op. cit.*, 271–272.

Za Šimuna Stratica već je spomenuto da se poznao s Franciscantonijem Vallottijem, ali njemu treba još pridodati i Josipa Rudera Boškovića (1711–1787), orguljara Petra Nakića (1694–1769?), matematičara Giordana Riccatija (1709–1790) i violinista Giuseppea Tartinija (1692–1770).

Sve ovo pokazuje društveni ambijent u kojem se kretala obitelj Stratico i široku lepezu njihovih najrazličitijih interesa.

Josip Mihovil Stratico, najstariji sin Ivana Krstitelja Stratica i Marije rod. Castelli, rođen je kao treće dijete, 31. srpnja 1728. godine, a 10. kolovoza kršten u zadarskoj župi sv. Stošije, kada mu je Don Lorenzo Cicanti po djedu dao ime Giuseppe Michele.⁵⁸ Podatak o Straticovom rođenju u Zadru u ovom času je jedina činjenica koju sa sigurnošću možemo tvrditi iz najranijih godina njegova života. Veliki broj podataka koji bi ukazivali na neku ovdašnju Straticovu djelatnost ne treba ni očekivati, jer je već s devet godina otišao na školovanje u Padovu.

U Zadru je vjerojatno stekao tek najosnovnije obrazovanje naučivši čitati i pisati, jer već 1737. Josip Mihovil odlazi u Padovu. Sveučilište u Padovi bilo je mjesto gdje su se obrazovali svi nadareniji i imućniji mladići iz Dalmacije. Uz to u Padovi je kao rektor i učitelj na *Collegio Cottunio* djelovao očevo stariji brat Padre Antonio Stratico (umro 1758), pa je time bilo znatno olakšano školovanje djeci Ivana Krstitelja Stratica. Antonio Stratico bavio se prevodenjem grčkih pisaca na talijanski jezik, a među njima osobito je važan njegov prijevod Euripidove tragedije *Hekuba*, koja je 1733. godine tiskana u Padovi kod *Penade*.⁵⁹ Osim toga, ni muzika nije ostala po strani od njegovih interesa.⁶⁰

Tako su se u popisima studenata na sveučilištu u Padovi našla tri sina Ivana Krstitelja Stratica. Josip Mihovil je prvi puta u popisima pravnog fakulteta zapisan 10. listopada 1737. godine, i nakon toga

58 MKR–S, knj. XVI. (1727–1737), f. 16v.

Adi 10 Aug/ust/o 1728

Io D/on/ Lorenzo Cicanti Mans/ionari/o della Col/legia/ta di S/an/ Simeone con Licenza di Mansig/no/r Vic/ari/o hò battezzato un bam/bin/o nato li 31 Lug/li/o pross/im/o passa/t/o figlio del Sig/no/r Gio/vanni/ Bat/tis/ta Straticò, e della Sig/nor/a Maria Castelli sua legit/i/ma Consorte, al quale posi nome Giuseppe Michele. Fu Patrino L'ill/ustrissi/mo Sig/no/r giuseppe Bardese Rag/ionat/o di S/ua/ Ec/cellen/za Por. Get Vendramin.

59 Ecuba / Tragedia di Euripide / Tradotta dal Greco nell' Italiana favella / Da D. Antonio Stratico / Cretense / Cittadino originario veneto / Rettor, e Maestro del Collegio Cottunio / in Padova / ... / Rappresentata nel medesimo Collegio dagli Alunni li 8. Febbraio 1733. / In Padova, M.DCCXXXIII. / Per il Penada. Con Licenza de'Super.

60 Usp. Necrologia del conte Stratico, *op. cit.*

svake godine sve do 1745.⁶¹ Kada je došao na padovansko sveučilište imao je svega devet godina. Vjerojatno je da to nije mogao biti redovni studij nego mu je u to vrijeme dopušteno tek slušanje predavanja. Time možemo opravdati i to da je u četvrtu godinu upisan dva puta, a petu je preskočio. Uz bilješku upisa u posljednje dvije godine (osmu i devetu) postoji zapis *vig/ore/ lit/teris/*, što možemo prevesti kao "snagom svjedočanstva". Čini se da je te godine, položivši neke ispite, postao redovni i punopravni student stekavši sva studentska prava. U knjigama diplomanata pravnog fakulteta Straticovo ime nije upisano, pa je zato teško reći kako je završio studiranje prava. Njegov suvremenik komediograf Carlo Goldoni (1707–1793), koji je i sam

⁶¹ Podaci se nalaze u Padovi, Archivio antico dell'Università, popis studenata pravnog fakulteta, sv. 36.
 f. 94v (1737)
 N. 52. D. Michiel Stratigo (sic!) f/iliu/s Jo/anni/s
 Bapt/tist/e Cretensis anno 1mo
 10. octobris
 f. 106v (1738)
 N. 32. D. Michael Stratico f/iliu/s Jo/anni/s
 Bapt/tist/e Cretensis anno 2do
 21. septembris
 f. 120v (1739)
 N. 25. D. Michael Stratico f/iliu/s Jo/anni/s Cretensis anno 3°
 13. septembris
 f. 134r (1740)
 N. 25. D. Michael Stratico f/iliu/s Joh/anni/s Corcyrensis anno 4°
 16. septembris
 f. 148r (1741)
 N.2. D. Michael Straticò f/iliu/s Joh/annis/Corcyrensis anno 4° /sic!/
 25. septembris
 f. 160v (1742)
 N.26. D. Michael Straticò f/iliu/s Joh/anni/s
 Cretensis anno 6°
 10. septembris
 f. 172v (1743)
 N.29. D. Michael Straticò f/iliu/s Joh/annis/
 Corcyrensis anno 7°
 18. septembris
 f. 184r (1744)
 N.4. D. Michael Stratico f/iliu/s Jo/hannis/
 Corcyrensis anno 8°
 25. septembris *vig/ore/ lit/teris/*
 f. 197v (1745)
 N. 24. D. Michael Straticò filius Joh/anni/s
 Corcyrensis anno 9°
 19. septembris *vig/ore/ lit/teris/*
 Za ove podatke usporedi i: Giorgio PLUMIDIS, *Le matricole degli studenti (scolari) Greci dell'Università di Padova*, Epimetron 1971, 152–157; brojevi: 1511, 1538, 1545, 1575, 1560, 1566, 1588, 1595, 1598.

studirao u Padovi, u svojim Memoarima piše da "tko hoće da ga u Veneciji priznaju kao odvjetnika mora diplomirati na padovanskom sveučilištu, a da dobije doktorsku svjedodžbu mora završiti pravo u istom gradu i tu provesti pet uzastopnih godina s potvrđama da je prošao kroz sve razrede tamošnje javne škole".⁶² Međutim iako nemamo potvrde o završetku Straticovog studija, sigurno znamo da se kasnije bavio pravnim poslovima.

Iako postoji mogućnost da je prvu glazbenu poduku stekao u Zadru, mnogo je vjerojatnije da ga je upravo Padre Antonio Stratico usmjerio na učenje glazbe. U Padovi je Stratico došao u izvanredno razvijenu glazbenu sredinu. Još od 1487. godine uz Baziliku postoji kapela koja je svoj vrhunac dostigla upravo u 18. stoljeću kada u njoj djeluje Giuseppe Tartini i Francescantonio Vallotti. Giuseppe Tartini je tu djelovao kao *Primo Violino e Maestro di Concerto* od 1721. sve do smrti, s izuzetkom dvogodišnjeg putovanja u Prag (1723–1725) i jednog putovanja po Italiji (1740) kada je koncertirao u Rimu, Milanu, Firenzi, Bologni, Napulju i Palermu. Padre Francescantonio Vallotti postao je orguljaš Bazilike 1722. godine, a nakon Francesca Calegaria i Giuseppea Rinaldija 1730. godine i kapelnik. U vrijeme Straticova boravka u Padovi Orkestar Bazilike se sastojao od 8 violina (1732. i 1733. čak 9), 4 viole, 2 violoncella, 2 kontrabasa, 1 oboe i 1 trube uz koji su djelovala još i 3 stalna orguljaša (između 1733. i 1736. ča k 4). Osim orkestra tu je postojao i komorni zbor koji se sastojao od 16 pjevača (4 soprana, 4 alta, 4 tenora, 4 basa).⁶³

Zahvaljujući Tartiniju koji 1728. godine osniva školu, na kojoj je podučavao violinu, kompoziciju i kontrapunkt, Padova postaje međunarodno prizanti centar instrumentalne glazbe. Ta je škola vrlo brzo stekla veliki ugled po cijeloj Evropi. Savršeno dotjerana tehnika Tartinijeva sviranja dovodi u Padovu učenike iz cijele Evrope, pa je suvremenici nazivaju *Scuola delle nazioni*. U svom pedagoškom radu Tartini je odgojio ogroman broj učenika od kojih sedamdesetak poznamo po imenu. Tu su učili Pietro Nardini (1722–1793), Gaetano Pugnani (1731–1780), Johann Gottlieb Graun (1702. ili 1703–1771), Domenico Ferrari (1722–1780), Johann Gottlieb Naumann (1741–1801), Paolo Alberghi (1716–1785), Peter Heledahl (1721–1799), Angelo Marigi (1725–1801), Domenico Dall'Oglio (oko 1700–1864), a među njima se našao i Josip Mihovil Stratico.

Najraniji zapis da je Stratico bio Tartinijev učenik iz violine i kompozicije, koliko je u ovom trenutku poznato, donio je ugledni talijanski matematičar, fizičar i glazbeni teoretičar Giordano Riccati u kratkom zapisu *Memorie sul violinista G. Tartini* pisane u Trevisu u

⁶² Carlo GOLDONI, *Memoari*, Zagreb 1971, 87.

⁶³ Usp. Leonardo FRASSON, Il P. Mo. Bohuslav Czernohorsky primo maestro di Giuseppe Tartini per la composizione musicale, *Il Santo*, 2–3, 1973, 357.

srpnju 1774. godine, kada opisujući svoj prvi susret s Tartinijem spominje kako je upoznao i Stratica.⁶⁴

Godine 1758. Riccati se, prolazeći kroz Padovu, zaustavio da bi posjetio bolesnog prijatelja Patra Francesantonia Vallottija. Stjecajem okolnosti bio je pozvan sa suprugom Luigiom na jednu probu orkestra Bazilike, koju je vodio Tartini.

"U 7 sati smo bili tamo (u Bazilici sv. Antuna, op. Z.B.) ali nitko još nije dolazio. Oboje nestrpljivi, polagano smo šetali po veličanstvenoj bazilici, diveći se mnogobrojnim krasnim umjetničkim djelima ove velike crkve.

Padao je suton i još nisu rasvjetlili hram koji je bio pust. Jedino su u dnu crkve razgovarala dva čovjeka koji su izgledali kao crkvenjaci.

Najednom smo čuli zvuk koraka i veseli smijeh, pa se uputismo prema vratima: ulazile su tri osobe. Prepoznasmo Rossija,⁶⁵ kojemu je na desnoj strani bio onaj za koga smo shvatili da mora biti Tartini, a uz njega je bio još jedan nama nepoznati mladić.

Tartini je nosio violinu i on je bio onaj tko se tako iskreno smijao da ga je bio užitak slušati.

Videći ga tako veselog pristupismo k njemu bez bojazni.

Rossi se zaustavio, a zajedno s njim i Tartini, pa i onaj treći. Slijedilo je upoznavanje, no zapazio sam jednu čudnu stvar. Tartini je bio toliko pod dojmom onoga što ga je natjeralo na smijeh da se jedva suzdržavao, kao dječak koji se ne može uozbiljiti za vrijeme predstave. U prvom sam času u polumraku dobio dojam osobe srednje visine, donekle mršave i nervozne.

Mladić nam je bio predstavljen kao Tartinijev učenik iz violine i kompozicije Mihael Stratico.

Tartini mi se duboko pokloni, smatravši sebe nezasluženo sretnim da upoznaje tako uglednu osobu, čije ime već dobro poznaje. Čvrsto su mi ostale u pameti njegove ponizne riječi koje su me se, rečene od takvoga čovjeka, duboko dojmile. Nakon što smo se svi zajedno uputili prema velikom klaustoru došla su dva sakristana i zapalili mnogobrojne svijećnjake, a potom su počeli dolazili članovi orkestra čiji su instrumenti bili pohranjeni u kapeli.

Pod svjetlom sam imao mogućnost promatrati Tartinija i tada sam vidio kontraste njegova lica. Iako je bilo uščuvano za njegovu dob (tada je imao 66 godina), čelo mu je bilo dosta naborano, a dok je govorio ili se smijao imao je dvije velike bore pokraj ustiju. Kada je šutio to se nije opazilo i tada mu čovjek ne bi dao više od 45 godina.

⁶⁴ Giordano RICCATI, *Memorie sul violinista G. Tartini, Il Santo*, 3, 1969, 407–423. Na Stratica se odnose str. 408–411.

⁶⁵ Mislí na svojega prijatelja violinista Francesca Mariju Rossija.

Najprije je dugo brisao nos, zatim je izvadio violinu i nakon što ju je dobro preispitao sa svih strana i u svim smjerovima kao da vidi neku novu stvar uzeo je gudalo i dao sviračima intonaciju. Gledao sam ga s najvećim zanimanjem osjećajući radost da ga čujem iako je izvodio tek jedan ton na praznoj žici. Najprije me je začudilo kako je on dugo trajao a potom sam zamijetio da se njegova violina čuje iznad svih glazbala. Činio mi se najzaokupljeniji svojim instrumentom. Nepomično je gledao u žice napola zatvorenih očiju kao da se silio da čuje svaki akord svih instrumenata. Najednom je odložio violinu i iznenada došao do mene.

Grofe – reče s ljubeznim smiješkom – ne bih želio da vas propuše s ovoga prozora otraga. – Ganut uvjerio sam ga da malo svježine u lipnju ne može naškoditi. – Onda dobro – reče kratko i vrati se na svoje mjesto te mi kroz cijelu večer nije uputio više ni riječi.

Te večeri bila je samo orkestralna proba uz orgulje, zapravo neka vrsta generalne probe. Vokalnih dijelova nije bilo pa su instrumentalisti svetišta zaposjeli mjesto u kapeli. Sa mnom su bila dva poslužitelja i nekoliko nepoznatih mi osoba. Svi smo posjedali u dnu.

Počelo je jednim Largom za gudače i orgulje Petra Agostinia Steffanija, dobro poznatog hanoverskog kapelnika.⁶⁶ Tada sam vidio Tartinijevu sasvim osobnu metodu dirigiranja; ruke je malo micao, ali je zato više dirigirao očima. Nakon nekoliko časova osjetio sam oduševljenje za toga čovjeka koji je vodio ovih tridesetak osoba prema savršenstvu postižući utisak najdivnijeg jedinstva uglavnom očima. Svečani Steffanijev Largo ispunjen religioznom osjećajnošću i prepun mistične svečanosti divno se odvijao u velikoj kapeli. (...)

Zatim dođe *Suita* Antona Pozzija iz Bologne. Bila je to veoma dražesna i ugodna muzika koju je izvodio orkestar bez orgulja. ... Ova druga točka prođe veoma dobro. Kad je sve bilo gotovo Tartini klikne *Bravissimi* – i odmah predu na treću: Koncert za 8 instrumenata znamenitog Venecijanca Vivaldija: 4 violine, 2 viole, violoncello i kontrabas. Određena osmorica odijelila su se od ostalih svirača i započeli su izvedbu. Rossi se pokraj mene cijelo vrijeme oduševljavao ovom glazbom. Govorio je: Ali to je stil Tartinija! – O koliko on ima zajedničkog s Vivaldijem!

Zaista se osjećalo da Tartini ima posebnu radost dirigirajući ovaj komad. Uz to se vidjelo da između glazbenika ima i jednu malu sklonost za svoga učenika Stratica, koju je odavao svojim očima i kretnjama. Stratico je zaista među violinistima bio najbolji, iako su svi bili izvrsni, a osim toga bio je simpatičan mladić. U završnom stavku

⁶⁶ Agostino Steffani (1654–1728) iz Castelfranca Veneta bio je dvorski glazbenik minhenskog izvornog kneza, a kasnije dvorski kapelnik u Hanoveru (1688–1711) gdje ga je naslijedio G.F. Händel.

koncerta *Presto vivace* imao je jedan kratki dio solo koji je izveo sjajno i s mnogo osjećajnosti, a Tartini ga je motrio sa zadovoljnim osmijehom."

U ovom napisu nalazimo decidiranu potvrdu da je Stratico bio Tartinijev učenik. Vrijeme u koje pada njegovo učenje za sada možemo tek nagađati. Godine 1745. ime mu je posljednji put upisano u popisima studenata na padovanskom sveučilištu. Završetkom školske godine 1745/46. navršio je osamnaest godina. Ako je i učio ranijih godina violinu, do tada se vjerojatno nije razvio u nekog naročito dobrog violinista kakvim ga opisuje Riccati nakon probe kojoj je prisustvovao u lipnju 1758. godine. Zbog toga možemo pretpostaviti da se Stratico upravo nakon prekida studija prava posvećuje intenzivnijem vježbanju violine i studiju glazbe, a ne treba isključiti mogućnost da je svoj sveučilišni studij prekinuo baš na nagovor Tartinija, koji je u njemu mogao zapaziti talentiranog mladića. Po svemu sudeći Stratico se razvio u vrsnog violinista i kao takvog Tartini je upravo njega izabrao za jednu od solističkih dionica u Vivaldijevu koncertu. Uz to ovdje nalazimo i potvrdu da je Stratico djelovao kao glazbenik među članovima orkestra Bazilike kojemu je *Primo Violino e Maestro di Concerto* bio Giuseppe Tartini.

Drugi, nešto kasniji izvor koji govori o Straticovu školovanju kod Tartinija su memoari padovanskog glazbenika amatera Antonija Bonaventure Sbertia (1732–1814) u kojem piše da je posjedovao dvije kutije muzikalija, a među njima su se nalazile " ... tutte le Opere del Corelli, grande numero di Concerti, con suonate a solo Violino e Basso del Tartini, e del Sig/nor/ Michele Stratico, insigne alunno del gran Tartini, oltre duo sacchi di Sinfonie, Duetti etc. di ottimi scrittori di musica."⁶⁷ Nažalost više podataka o Straticu nema ni ovdje.

Napravivši stilsku analizu kompozicija danas pohranjenih u knjižnici University of California u Berkleyju, SAD, kolekciji koja predstavlja najveći dio danas poznatog Straticovog opusa, Michael Thomas Roeder smatra da se njegov skladateljski stil kreće u okviru evropskog stvaralaštva četrdesetih i pedesetih godina 18. stoljeća.⁶⁸ Ukoliko nova otkrića danas nepoznatih izvora to ne pobiju, čini se da nakon veoma intenzivnog skladateljskog rada, otišavši u Sanguinetto, Stratico prekida ovu djelatnost. Međutim, treba imati u vidu da je

⁶⁷ *Memorie intorno l'Abate Ant/oni/o Bonaventura Sberti Padovano scritte da lui medesimo in Settembre 1814*. Rukopis u Padovi, biblioteca Civica, sing. B.P. 1749/v, 10. U prijevodu: " ... sva djela Corellia, veliki broj koncerata, te sonata za violinu solo i bas Tartinia i gospodina Mihovila Stratica, slavnog učenika velikog Tartinija, te dva zamotaja simfonija, dueta i druga djela najboljih skladatelja."

⁶⁸ Usp. Michael Thomas ROEDER, *Sonatas, concertos and symphonies of Michele Stratico*, rukopis u: University of California, Santa Barbara, 1971, IX.

najveći dio Straticovih skladbi sačuvan u samo jednoj kolekciji koja je nastajala u padovanskom glazbenom krugu i da skladbe koje je eventualno kasnije pisao nisu mogle biti priključene ovoj zbirci. Trenutačno nam je osim zbirke u Berkleyju, koja sadržava 263 Straticove skladbe, u drugim svjetskim knjižnicama poznato tek nešto preko 60 skladbi. Skladateljeve autografe među njima susrećemo tek sporadično. Zbog toga kao što nam do sada nisu poznati originalni rukopisi iz kojih su prepisana djela sačuvana u kolekciji u Berkleyju, tako možemo vjerovati da su se izgubile ili zagubile također i skladbe koje je ovaj glazbenik napisao u Sanguinettu, a koje nisu imale sreću da budu prepisane kao one pisane u Padovi. Na isti je način neobično da nam je većina djela sačuvana tek u jednom prijepisu.

Unatoč svemu, Straticov danas poznati opus, prelazi broj od 300 djela i zaista je impozantan. Padovanska glazbena sredina u kojoj je djelovao i koja mu je davala stvaralački poticaj vjerojatno je glavni uzrok da su sve njegove skladbe namijenjene gudačkim instrumentima.⁶⁹ Padova je kao grad venecijanskog sveučilišta tada bila stjecište inteligencije koja je u svojim salonima njegovala komorno muziciranje, pa su ti saloni Straticu mogli pružiti mogućnost izvedbi upravo komornih glazbenih oblika. Koliko je velika bila potražnja komornih kompozicija ilustriraju i već spomenuti memoari Antonija Bonaventure Sbertija, koji je i sam bio veliki ljubitelj komornog muziciranja i svirao violinu u gudačkom triju. Godine 1764. za taj je trio Padre Vincenzo Rota, koji je u njemu svirao violoncello, preradio čak 36 Tartinijevih violinskih koncerata u *Sonate a tre* ili *Sonate a quattro*, nazvavši ih *Metamorfosi Tartiniane*.⁷⁰ Iako je jedan od razloga za ove preradbe bila Tartinijeva popularnost, ulogu je odigrala i sredina koja je postavljala zahtjeve za ovakvim kompozicijama.

Ne manji poticaj pisanju komornih kompozicija je i vjerojatni skladateljev afinitet za vrstu glazbe koju je kao violinist i sam izvodio.

Što je nagnalo Stratica da oko 1760. godine napusti Padovu i ode u Sanguinetto u ovom trenutku je teško pretpostaviti. Podaci o razdoblju Straticova života nakon probe orkestra održane u Bazilici u lipnju 1758, kojoj je prisustvovao i koju je opisao Giordano Riccati, pa do 18. svibnja 1763. kada se potpisao kao vicario u jednom pismu datiranom u Sanguinettu vrlo su oskudni. Da li su razlozi koji su ga potakli na preseljenje eventualni problemi nastali nakon smrti strica Antonija Stratica 1758. godine ili je došao u sukob s Tartinijem zbog razlike u stajalištima o teoretskim pitanjima kojima su se obojica

⁶⁹ Usporedi popis djela.

⁷⁰ Usp. *Memorie intorno l'Abate Ant/oni/o Nonaventura Sberti*, ..., 9. Od ovih prerada šest ih je tiskano u Londonu kod Petera Welckera, nakladnika kod kojeg je i Stratico tiskao svojih šest sonata za violinu i bas.

bavili, danas ne možemo pretpostaviti. Ako je Stratico djelovao kao profesionalni glazbenik, materijalni faktor nije trebao biti uzrok njegova odlaska iz Padove jer je uz sviranje u orkestru Bazilike imao mogućnost muziciranja u salonima padovanskih građana, u kojima je kao dobar glazbenik bio sigurno rado viđen s violinom u ruci, te zarade od njihovih narudžbi za nove kompozicije, i poduke njihove djece.

Sanguinetto, mjesto u kojem je Josip Mihovil Stratico djelovao kao *Vicario*, udaljeno je 39 kilometara južno od Verone između Cereje i Nogare. U 18. stoljeću tu je bilo sudište za građanske i kriminalne sporove u prvoj, drugoj i trećoj instanci.⁷¹ *Vicario* je u komunama na području mletačke republike bio nadležan kao savjetnik guvernera prigodom hapšenja i presuda u sporovima na prvoj instanci.⁷² Uz titulu *Vicarija* u Sanguinetto je Stratico dobio još i predikat *Giudice al Malescio*.

S obzirom na ovu službu skloni smo vjerovati da su Straticove glazbene aktivnosti u Padovi bile samo kontrapunkt pravničkim poslovima o kojima danas nemamo materijalnih dokaza. U protivnom slučaju teško bi bilo prihvatiti mogućnost da mu je u jednom trenutku, petnaest godina nakon napuštanja studija, iznenada ponuđen položaj koji mu sada postaje i glavno zanimanje.

Među spisima *Preture di Legnano u Archivio di Stato* u Veroni postoji 12 spisa datiranih između 1763. i 1782. godine koje je potpisao *Michele Stratico Vicario, e Giudice al Malescio di Sanguinetto*. Ostale spise u navedenom razdoblju potpisao je Nicolò Bellini koji je zauzimao položaj *Cancelliere de Mandato dell'Illustrissimo Signor Michele Stratico Vicario, e Giudice al Malescio di Sanguinetto*. Ako ovim dokumentima dodamo još i pismo koje se danas nalazi u Veneciji u *Bibliotece Nazionale di S. Marco* vidimo da je Stratico položaj *Vicaria* zauzimao punih 19 godina – od 1763. do 1782, no to razdoblje još nije konačno ograničeno jer nemamo preciznih podataka ni kada je došao u Sanguinetto, ni kada ga je napustio, odnosno umro.⁷³

⁷¹ Usp. *Comuni, Giurisdizioni, e Vicariati della Provincia Veronese col formologio de' Titolari ai Pubblici Representati, Giurisdicenti e Vicari della Provincia stessa*, Verona 1785, 51.

⁷² Usp. C. GOLDONI, *op. cit.*, 81.

⁷³ Usp. *Affari del Feudo di Sanguinetto ove Michele Stratico era vicario*, Venecija, Biblioteca di S. Marco, sign. Mss. It. Cl VI, No. 282 (=5773); spise iz skupine *Pretura di Legnano*, Verona, Archivio di Stato, sign. 636, 637. Dokumenti na kojima nalazimo vlastoručne Straticove potpise ili ga spominju u funkciji *Giudice al Malescio* nose datume: 18. 5. 1763; 13. 2. 1766, 19. 2. 1766, 14. 2. 1769, 2. 5. 1769, 12. 3. 1770, 14. 3. 1770, 11. 6. 1777, 16. 7. 1777, 17. 7. 1777, 20. 8. 1777, 19. 9. 1782.

U prvim godinama Straticova boravka u Sanguinettu (oko 1763) u Londonu je tiskan njegov opus: *Sei Sonate a Violino e viloncello o Clavicembalo, composte dal Signor Michele Stratico e dal med/esi/mo dedicate a sua eccellenza il Sig/no/r Girolamo Co/nte/ Lion Cavazza, Patrizio Vento e Senatore Amplissimo. Opera Prima*. Djelo je tiskano u poznatoj londonskoj nakladničkoj kući *Welcker* (postojala 1762–1784). U vrijeme kada Stratico tiska svoje djelo, poslove kuće vodio je Peter Welcker (1762–1775) u *Gerrard Street, St. Ann's Soho* i u tom je razdoblju izašao velik broj skladbi vodećih kompozitora njegova vremena. Među ostalima u njegovim katalogima našla su se imena poput Tartinija i Pietra Guglielmija (1728–1804). Na otisku Straticovih sonata stoji zapis "*Printed for the Author*", što bi značilo da je skladatelj sam naručio tiskanje djela.

Mogućih uzroka da je Stratico ovo djelo tiskao baš kod Welckera u Londonu ima nekoliko. Ako pogledamo tok putovanja Straticova brata Šimuna, zamjećujemo da on 1761. godine napušta medicinsku katedru u Padovi, jer ga venecijanski senat šalje u Englesku da se upozna s dostignućima engleske brodogradnje. Prilikom putovanja duže se zadržao u Londonu, a posjetio je također Portsmouth i Woodlwich.⁷⁴ Među Šimunovim spisima nalazi se više pisama poslanih iz Londona tokom 1762. i 1763. godine, pa postoji mogućnost da je on ponio Mihovilove skladbe u London i tamo se brinuo za njihovo tiskanje. Druga varijanta rješenja je da su se Welcker i Stratico upoznali preko nekog talijanskog skladatelja kojemu je ovaj tiskar već ranije izdao neko djelo.

Signor Girolamo Lion Cavazza, kojemu je posvećeno izdanje, bio je jedan od članova ove obitelji koji je živio u Sanguinettu u vrijeme Straticova dolaska. Obitelj Lion ubrajala se u veoma stare padovanske plemićke obitelji koja je plemstvo dobila još početkom 13. stoljeća. U 16. stoljeću Lioni dolaze u posjed jurisdikcije djela Sanguinetta.⁷⁵

Po dolasku u Sanguinetto čini se da se Stratico intenzivno bavi proučavanjem glazbene teorije. U Biblioteci di S. Marco u Veneciji danas je pohranjen njegov rukopisni teoretski traktat u čak devet verzija.⁷⁶ Interes za ovo područje ne treba iznenaditi, jer je u Padovi sredinom stoljeća proučavanje glazbene teorije vrlo intenzivno. U gradu starog sveučilišta i viso koučenog društva bilo je posebno pogodno okruženje za znanstveno-teoretske spekulacije. Teoretskim problemima u blizini Bazilike su se bavili Francescantonio Vallotti i Giuseppe Tartini. S njom je vrlo čvrsto (posebno preko Vallottia) bio povezan Giordano Riccati, o čemu svjedoči bogata korespondencija

⁷⁴ Usp. F ROSETTI, *op. cit.*, 7–8.

⁷⁵ Usp. V SPRETI, *op. cit.*, IV, 120–121.

⁷⁶ Michele STRATICO, *Trattato di Musica*, Venecija, Biblioteca di S. Marco, Mss It. Cl. IV 342 (=5347), Cl. IV, 343 (=5348), Cl. IV 341 (=5346).

Vallotti – Riccati u kojoj nalazimo diskusije o nizu teoretskih problema. Ta sredina daje poticaje za teoretske spekulacije i Josipu Mihovilu Straticu.

Straticov *Trattato di Musica* slijedi Vallottijeve teoretske postavke. Njihove međusobne kontakte danas dokazuje i jedno nedatirano i nepotpisano Straticovo pismo upućeno Padre Vallottiju u kojem se Stratico kritički osvrće na neke postavke iz Tartinijevog traktata.⁷⁷

Osim glavnog teoretskog djela *Trattato di Musica* postoji i jedan manji Straticov rukopis pod naslovom *Lo spirito Tartiniano, che dialogizza, e disputa con uno suo dormiente Discepolo sopra la materie piu importante contenute nella Disertazione De' principi dell' Armonia contenuta nel Diatonico genere, stampata nel seminario di Padova nel 1767. (Tartinijev dub razgovara i raspravlja s jednim svojim usnulim učenikom o najvažnijoj građi sadržanoj u raspravi O načelima harmonije sadržane u diatoničkom rodu tiskane u Seminaru u Padovi 1767.)*⁷⁸ Tu Stratico u obliku dijaloga između učenika i učitelja (Discepolo [=Stratico] : Maestro [=Tartini]) podvrgava kritici postavke iz navedenog Tartinijevog traktata. Spis je očito nastao nakon Tartinieve smrti (1770), jer Stratico tu zamišlja da u snu diskutira s duhom svoga učitelja Tartinija. Njegova kritika je vrlo oštra i na jednom mjestu kaže Tartiniju: "Ja mislim i vjerujem da će vaša rasprava biti zaboravljena, i među nama budi rečeno, da će leći pokraj vas u vašem grobu." Iz komentara u traktatu jasno vidimo da je Stratico dobro proučio Tartinijeve zaključke te ih je ostavio po strani, formirajući u svom teoretskom djelu osobni stav.

Straticov muzički rad nije bio zaboravljen u godinama njegova djelovanja u Sanguinetu. U korespondenciji njegova poznanika iz padovanskih dana Giordana Riccatija postoji jedno pismo koje je matematičaru uputio njegov prijatelj Giovenale Sacchi.⁷⁹ Pismo je datirano u Milanu 22. lipnja 1776. godine, a sadržaj mu je interesantan jer se u njemu spominje Josip Mihovil Stratico.⁸⁰

Giovenale Sacchi želio je izdati jednu zbirku psalama u kojoj bi svojim skladbama bili zastupljeni razni skladatelji. Ponude za komponiranje poslao je Sacchi najistaknutijim tadašnjim talijanskim

⁷⁷ Pismo se nalazi u korespondenciji Francescantonija Vallottija u Padovi, Biblioteca Antoniana.

⁷⁸ Spis se nalazi u Veneciji, biblioteca di S. Marco, Mss. It. IV, 343 (=5348).

⁷⁹ Don Giovenale Sacchi (22.1.1726 – 27.9.1789) autor je brojnih teoretskih napisa o glazbi. U korespondenciji Giordana Riccatija u Udinama postoji veći broj njegovih pisama.

⁸⁰ Pismo se nalazi u Udinama, Biblioteca Comunale, Korespondencija Giordana Riccatija, sv. 6, sign. Mss. 1025, f. 107.

skladateljima crkvene glazbe, zamolvši ih da mu preporuča i svoje učenike ili poznanike koji bi također mogli sudjelovati u tom pothvatu. Među skladateljima tako su se našli Francescantonio Vallotti,⁸¹ Giovanni Battista Martini,⁸² Giuseppe Paolucci (1726–1776),⁸³ a trebao se naći i Pietro Alessandro Pavona (1710–1786), dirigent zbora katedrale u Cividale (Friuli), inače poznati skladatelj crkvene glazbe. Budući da se – kako vidi mo iz dotičnog pisma – Pavona ispričao što "zbog zauzetosti dnevnim poslovima" ne može prihvatiti ponudu, Sacchi je zatražio od Riccatija sud o Straticu da bi njemu povjerio ovaj posao. "U zadnje vrijeme sam čuo beskrajne pohvale o gospodinu Mihovilu Straticu, Vicariju u Sanguinetto. Čini mi se da ga Vaše gospodstvo mora poznavati pa me zanima njegovo iskustvo i obilježje stila nekih njegovih koncerata. Ako bi bilo prikladno ja ću i njemu pisati jer imam zgodnu priliku. Skladatelji koji bi odgovarali pothvatu veoma su rijetki i uglavnom se povlače, stoga mi se čini nužnim veća marljivost."⁸⁴

Riccatijev odgovor na ovo pismo možda se krije u nekom arhivu u Milanu, no za sada nije poznat. Iz korespondencije Sacchi – Padre Martini vidi se da je Sacchi imao problema oko nalaženja tiskara za izdavanje te zbirke. Nade da će ga tiskati kod Bodonija u Parmi ili negdje u Njemačkoj brzo su se raspršile pa je zamolio čak i antonija Salierija da mu nađe tiskaru u Parizu. Da li mu je uspjelo izdavanje

81 Usp. pismo Giovenala Sacchia Padre Mariniu od 14. veljače 1775. u Bologni, Civico Museo Bibliografico Musicale, sign. I.10.1a.

82 Usp. pismo Padre Martinia Giovenale Sachiu od 11. siječnja 1777. u Bologni, Civico Museo Bibliografico Musicale, sign. I.10.1.

83 Usp. pismo Giuseppea Paoluccia Padre Mariniu od 10. veljače 1776. u Bologni, Civico Museo Bibliografico Musicale, sign. I.5.143.

84 Cijelo pismo u originalu glasi:

Ill/ustrissi/mo Sig/no/r Sig/no/r P/ad/ron/e/ Colmo

Il M/ol/to R/ever/endo P/ad/re Martini mi ha fatto replicatamente apsicurare che si ricorda Salmo, e lo fara, onde spero che non dovvia tardar molto. Io stesso credo che fara il peritissimo Dileto tante di costi, animato e stimdato da suoi conforti. Al Sig/nor/ Pavona ho scritto; ma si scusa sopra le occupazione sue quotidiane. La lettera non esclude affatto ogni replica, ed io lo faro, ma la speranza poca. Ultimamente mi sono state narrate infinite lod i del Sig/no/r Michele Stratico Vicario di Sanguinetto. V/ostra/ S/ignoria/ Ill/ustrissi/ma parmi che lo dovvia conoscere; onde Gramo intendare qual sia il suo concetto, dico intorno alla pratica, e la forme dello stile. Perche se forse al proposito io scrivero anche a questo, e ne ho occasione opportuna. I compositori idonei all' impresa sono radi assai, e la piu parte se ne ritirano, e pero parmi necessario non trascurare ogni maggior diligenza. V/ostra/ S/ignoria/ Ill/ustrissi/ma degnisi conservarmi nel la sua ragioni debbo essere.
Milano Col/etio/ IMP/eriale/ de Nobili
22. Giugno 1776.

Umil/issi/mo Devot/issi/mo ser/vidore/vero
Giovenale Sacchi B/arnabita/

ove zbirke nije mi poznato, no čini se da ona ipak nije izašla. Međutim, podatak da se 13 godina nakon odlaska u Sanguinettu netko raspituje za Straticove glazbene sposobnosti nije nevažan. Možemo li iz toga pretpostaviti da se on još uvijek uz pravne poslove aktivno bavi i skladateljskim radom pa da ne treba posustati u traženju skladbi iz njegovih sangvinetskih dana u još nesređenim glazbenim zbirkama u Italiji, ili je Sacchi znao samo za desetak godina stare radove?

Stratico je u ovom pismu opisan kao cijenjen skladatelj, a zanimljivo je da se tu radi o skladanju jednog vokalnog crkvenog oblika kakav u njegovom opusu do danas nije poznat. Zbog toga bi bilo neophodno potražiti i pregledati ne nalazi li se u Sacchijevoj ostavštini neki danas nepoznati podatak o Straticu.

Posljednji danas poznati datum iz života Josipa Mihovila Stratica je 19. rujna 1782, kada se kao V i c a r i o potpisao na jednom spisu u Sanguinettu. Kamo ga je put nakon toga nanio ne znamo. Da li je i dalje živio i radio u Sanguinettu, vratio se u Padovu ili možda otišao u koji drugi talijanski ili dalmatinski grad, pokazat će naredna istraživanja. Jednako nemamo još ni indikacije je li ikada u životu navraćao u Zadar da posjeti svoju rodbinu, kako su to činila njegova braća Ivan Dominik i Šimun.⁸⁵ S obzirom da su mu u Zadru živjeli roditelji, braća i sestre, da mu je majka umrla 14 godina nakon što o njemu imamo zadnji podatak, veze su morale biti prisutne. Ipak braća ga ne spominju niti u jednom svom spisu, a nije se sačuvalo koliko je danas poznato ni jedna pisana poruka između Josipa Mihovila i nekoga od njegove rodbine. Bilo je to vrijeme u kojem su glazbenici često postajali "crne ovce" obitelji, međutim znamo da Straticova aktivnost kao pravnik nije bila zanemariva.

Ovo pitanje potrebno je priključiti nizu drugih koja su nam u ovim prvim traganjima ostala nerazriješena, pa će djelatnost i tok života ovoga skladatelja iz Dalmacije zahtijevati još mnogo godina traganja. Svjesni smo da je u ovom radu mnogo detalja ostalo hipotetičkog karaktera, međutim životna putanja skladatelja u glavnim crtama je precizna i jasan je putokaz daljnjim istraživanjima koja u prvoj fazi nisu mogla biti izvršena. Vjerujemo da do završetka tih istraživanja neće proteći toliko mnogo vremena kao što se to desilo nekim drugim skladateljima iz Hrvatske, jer ovaj "slavni učenik velikog Tartinija" svakako zaslužuje temeljiti studij.

⁸⁵ Za biskupa Ivana Dominika sigurni podatak da je bio u Zadru kriju matične knjige rođenih župe sv. Stošije iz kojih se vidi da je bio prisutan na krštenju svoga nećaka giovanni Batiste (28. veljače 1776.) i nećakinje Marije Palmire (17. kolovoza 1777), Grgurove djece. Šimunova putovanja u Dalmaciju i Zadar također ne treba mnogo dokazivati, jer među njegovim dokumentima u Veneciji u Biblioteci di S. Marco postoje putni listovi s kojima je putovao, te neki njegovi putopisi po Istri, Dalmaciji, i Zadru. (Usp. Simeone STRATICO, *Documenti personali*, sign. Mss. It. VI. 281 (=5637).

BILJEŠKE UZ POPIS DJELA:

Trenutačno najveći broj skladbi Josipa Mihovila Stratica nalazi se pohranjen u fondu rukopisa talijanske instrumentalne glazbe 18. stoljeća u University of California u Berkeleyju, SAD. Od 990 rukopisa s 1062 skladbe, koliko ih sadržava ovaj fond, na Stratica otpadaju 283 kompozicije. Osim njegovih tu se nalaze još i djela Arcangela Corellia (1653–1713), Luigija Boccherinia (1743–1805), Giuseppea Tartinija (1692–1770), Pietra Nardinia (1722–1793), Gaetana Pugnania (1731–1789) te još nekolicine Tartinievih učenika.

Zbirku čine djela tipična za talijansko okružje sredine 18. stoljeća. Tu se ukupno nalazi 167 trio sonata, 401 sonata za violinu i bas od čega je 266 Tartinievih i Straticovih, 253 koncerta za violinu i orkestar, 40 dueta za dvije violine i 110 simfonija a quatro.

Porijeklo fonda do ovog trenutka nije sasvim utvrđeno. U svojim memoarima datiranim 1814. godine, padovanski violinist amater Antonio Bonaventura Sberti spominje da je posjedovao dvije kutije muzikalija među kojima su se nalazila "sva djela Tartinia, veliki broj koncerata i sonata za violinu i bas Tartinia i Josipa Mihovila Stratica ..."⁸⁶ Obzirom da do danas nije poznata ni jedna kolekcija koja bi sadržavala tako veliki broj Straticovih skladbi sumnja se da je kolekcija u Berkeleyju upravo ta koju je posjedovao A.B. Sberti.

Po karakteru zbirke vidi se da je bila sakupljena za potrebe muziciranja u salonima ne dalekim od Tartinievog utjecaja. Najraniji prijepis datiran je 1728. godine, zatim slijede dva rukopisa Paola Alberghia 1756. godina i tri Tartinieva 1766, 1768, 1778. Svi ovi datumi, prema riječima Davida D. Boydena, odnose se na vrijeme kada su rukopisi nastajali.⁸⁷ Rukopisi su karakteristični za 18. stoljeće i čini se da ne treba sumnjati da su nastajali kroz isto vrijeme kada su djela skladana.

Do 1950. godine berklijska zbirka bila je u posjedu obitelji Stecchini iz Bassana del Grappa, mjesta nedaleko od Padove. Kako je zbirka došla u posjed ove obitelji nije poznato, jer ne zna da se itko od članova te obitelji bavio glazbom. To je vjerojatno i razlog da su se muzikalije izvrsno očuvale. U Berkeley je fond došao 1958. godine nakon što ga je, radeći na disertaciji o Tartinievim sonatama u Göttingenu, otkrio Paul Brainard. On je na njega upozorio Vincenta Ducklesa, knjižničara glazbene zbirke Kalifornijskog sveučilišta u

⁸⁶ Vidi bilješka u tekstu broj 67.

⁸⁷ Usp. David D. BOYDEN, "The Missing Italian Manuscript of Tartini's *Traite des Agrements*", *The Musical Quaterly*, XLVI (1960), No. 3, 315–328.

Berkeleyju koji se također zatekao u Götingenu na Fullbrightovoj stipendiji. Sve muzikalije su od privatnog skupljača, koji je kolekciju nabavio od obitelji Stecchini, odmah otkupljene i poslone u Berkeley.

Iako bi bilo očekivati da će se u padovanskoj *Biblioteca Antoniani*, u čijem je neposrednom okružju djelovao Stratico i gdje je nastajao cijeli njegov danas poznati opus, naći veći fond djela, ovdje je on zastupljen tek sporadično s 12 trija za dvije violine i bas, te 2 dueta za dvije violine.

U novije vrijeme uređena je knjižnica zaklade *Ugo e Olga Levi* u palači Giustinian Lolin na San Vidalu u Veneciji. Prilikom službenog otvorenja zaklade 1. ožujka 1965. osnivačev prijatelj Guido Bianchini poklonio je zakladi 4 kutije rukopisa muzikalija 18. stoljeća. Među njima našlo se i *14 simfonija a quattro*, *7 simfonija a tre* i *9 sonata a tre* Josipa Mihovila Stratica. Guido Bianchini kupio je ove muzikalije kod nekog uličnog prodavača knjiga prije drugog svjetskog rata koji mu je rekao da potječu iz Piazzola del Brenta. Zna se da je tamo u vili obitelji Camerini postojala vrlo vrijedna glazbena biblioteka. Kazališna, te posebno lijepa koncertna dvorana postoje još i danas u tom zdanju, međutim, muzikalije, osim one četiri kutije koje je otkupio Bianchini, nestale su. U takvim zagubljenim fondovima moguće je očekivati nalaznje još Straticovih skladbi.

Prema informaciji veronskog kritičara Carla Bologne, u fondu muzikalija obitelji Malaspina pohranjenih u *Archivio di Stato* u Veroni postoje 2 Straticova koncerta za violinu i orkestar i 3 sonate za violinu i bas koje se tretiraju kao anonimna djela, dok su u berklijskoj kolekciji atribuirana Straticu. Od ovoga mnogo je interesantniji slučaj sa skladbama iz ovoga fonda atribuiranim Giuseppeu Tartiniu. Jedan koncert za violinu i orkestar koji u zbirci u Berkeleyju nosi Straticovo autorstvo, ovdje je pripisan Tartiniu. Ta činjenica svakako pobuđuje na oprez u isticanju Straticovog autorstva, jer pitanje je da li su to bile samo sitne prijevere prepisivača da bolje proda svoje djelo.

Zbog toga smo sigurni da je ovaj popis Straticovih djela tek trenutačna skica, jer je u knjižnicama i drugim zbirkama moguće očekivati otkrića novih opusa.

A. TISKANE SKLADBE

Sei sonate [in B, G, A, C, D, C] a violino e violoncello o clavicembalo Composte dal Sig/no/r Michele Stratico e dal med/esi/mo dedicate a sua eccellenza il Sig/no/r Girolamo Co/nte/ Lion Cavazza, Patrizio Veneto e Senatore Amplissimo. Opera Prima., London, Welcker, /tiskano oko 1763/

Španjolska, Madrid, *Biblioteca nazional*

Italija, Ancona, *Biblioteca Comunale Luciano Benincasa* (sign. Mss. Mus. 7.45)

SAD, Berkley, *University of California, Music Library*

4 Simfonije (revizija Stjepan Šulek), partitura; Zagreb, Muzički informativni centar – Osor, Osorske glazbene večeri, 1980.

B. SKLADBE U RUKOPISU

VI Concertini a quartetto (1769)

Venecija, *Biblioteca di S. Marco*,
Sign. MS It. CL. IV. 1521 (=11238)

Sonata za dvije violine

Venecija, *Biblioteca di S. Marco*,
Sign. MS It. Cl. IV, 1778 (=11312)

6 gudačkih trija

Padova, *Capella Antoniana*,
Sign. MS D. V 1790–1796

2 dua za dvije violine

Padova, *Capella Antoniana*,
Sign. MS D. V 1797–1798

2 sonate za violoncello i bas

Berlin, *Deutsche Staatsbibliothek*,
Sign. 21476/1–2

156 sonata za violinu i bas

Berkeley, *University of California – Music Library*,
Sign. MSS It. 403–561

14 dua za dvije violine

Berkeley, *University of California – Music Library*,
Sign. MSS It. 562–575

35 trija za za dvije violine i bas

Berkeley, *University of California – Music Library*,
Sign. MSS It. 576–611

15 simfonija à 4

Berkeley, *University of California – Music Library*,
Sign. MSS It. 612–626

2 koncerta za dvije violine i orkestar

Berkeley, *University of California – Music Library*,
Sign. MSS It. 627–628

61 koncert za violinu i orkestar

Berkeley, *University of California – Music Library*,
Sign. MSS It. 629–692

2 sonate za violinu i bas

Washington, *Library of Congress*,
Sign. M 178 S85 S6

14 simfonija à 4

Venecija, *Fondazione Ugo e Olga Levi*,
Sign. 6649–6658, 6679–6682

7 simfonija à 3

Venecija, *Fondazione Ugo e Olga Levi*,
Sign. 6663–6669

9 sonata za dvije violine i bas

Venecija, *Fondazione Ugo e Olga Levi*,
Sign. 6670–6678

8 Sonata à 3 (1756)

Modena, *Biblioteca Estense*,
Sign. Mus. F. 2025.

C. SKLADBE ATRIBIRANE JOSIPU MIHOVILU STRATICU

15 sonata za violinu i bas.

Venecija, *Biblioteca di S. Marco*,
Sign. MS. It. Cl. IV 1252 (=11066)

D. TEORETSKI SPISI JOSIPA MIHOVILA STRATICA

Trattato di Musica

Svezak 1 (Venecija, *Biblioteca di S. Marco*,
Sign. Ms. It. Cl. IV. 341 (=5294)

f.1–22 "Nuovo sistema musicale, in cui si dimostra quale sia il proporzionale rapporto de' suoni gravi, agli acuti, quindi l'origine del'armonia, e della melodia, coll'esposizione de'corollarj da tal principale dimostrazione derivanti" (6 poglavlja)

f.23–130 verzija *Trattata* u 11 poglavlja

f.131–156 glazbene skice

f.157–168 "Foglio primo. Dichiarazione del primo foglio."
"Foglio secondo. Dichiarazione del secondo foglio."

"Foglio terzo. Dichiarazione del terzo foglio."

"Foglio quarto. Dichiarazione del quarto foglio."

"Foglio quinto. Dichiarazione del quinto foglio."

"Foglio sesto. Dichiarazione del sesto foglio."

f.169–190 verzija *Trattata* u 3 poglavlja

f.191–220 "Trattato di musica in tre capi distinto, ove col fondamento delle due naturali serie, armonico, ed aritmetica, si dimostra l'origine di due progressi di suoni, o dicansi scale, escendente l' una, e discendente l'altra, aventi costruzione proporzionale, coll'applicazione delle basi con analogia di proporzione ed essi progressi quadranti, principale dimostrazione, mediante cui si spiegano poi, ed isviluppano le piu necessarie, ed importanti materie attinenti alla musica, la pienta notizia delle quali, apportata un'idea vera, preziosa, e ragionata del musicale sistema."

f.222–252 "Trattato di musica in tre capi diviso ..."

f.253–255 glazbene skice

Svezak 2 (Venecija, *Biblioteca di S. Marco*,
Sign. Ms. It. Cl. IV. 342 (=5317))

f.1–53 Verzija *Trattata* u 5 poglavlja

Svezak 3 (Venecija, *Biblioteca di S. Marco*,
Sign. Ms. It. Cl. IV. 343 (=5318))

f.1–6 glazbene skice

f.7–49 Verzija *Trattata* u 8 poglavlja

f.50–102 Verzija *Trattata* u 8 poglavlja

f.104–167 3 poglavlja *Trattata* (I, II, III)

f.171–191 "Lo spirito tariniano, che dialogizza, e disputa con uno suo dormiente discepolo, sopra le materia più importanti contenute nella disertazione *De' principi del'armonia contenuta nel diatonico genere*, stampata nel seminario di Padova nel 1767"

f.192–220 4 poglavlja *Trattata* (IV, V, VI, VII)

E. DOKUMENTI (AUTOGRAFSKI)

Affari del feudo di Sanguinetto ove Michele Stratico era Vicario,
Venecija, *Biblioteca di S. Marco*,
Sing. MS It. Cl. VI. 282 (=5773) f. 90–96.

Spisi Preture di Legnano (13 veljače 1766–19. rujna 1782),
Verona, *Archivio di Stato*,
Sign. 636–637.

Pismo Josipa Mihovila Stratika Francescantoniju Vallotiu,
Padova, *Biblioteca Antoniana*, korespondencija
Francescantonija Vallottia

F. BIBLIOGRAFIJA

Rukopisi:

*Memorie intorno l' Abate Ant/oni/o Bonaventura Sberi Padovano
scritte da lui medesimo in settembre 1824*, Padova, *Museo Civico*,
Sign. B.P. 1479/V

Pismo Giovanale Sacchia upućeno giordanu Riccatiu,
Korespondencija Giordana Riccatia, sv. 6, f. 107, Udine, *Biblioteca
Comunale*, Sign. 1025.

Tisak:

ANDREIS, Josip, *Music in Croatia*, 2nd edition, Institute of
Musicology – academy of Music, Zagreb 1982, 94.

ANDREIS, Josip: Muzikologija u Hrvatskoj u razdoblju 1973–1978,
Rad JAZU 385, Zagreb 1980, 145.

BOYDEN, David D: The Missing Italian Manuscript of Tartini's 'Traite
des Agrements', *The Musical Quaterly*, XLVI (1960) No. 3, 3

BOOK, Barry S: *Thematic Catalogues in Musik*, Pendragon Press, New
York 1972, 266–267.

CISILINO, Siro: *Stampe e manoscritti preziosi e rari dalla biblioteca
del Palazzo Giustinian Lolin a San Vidal*, Fondazione Ugo e Olga
Levi, Venecija 1966, 49–50.

DUCKLES, Vincent – ELMER, Minnie: *Thematic Catalogue of a
Manuscript Collection of 18th-Century Italian Instrumental
Music in the University of California*, University of California
Press, Berkeley 1963, 200–295.

- EITNER, Robert: *Biographisches–Bibliographisches Quellen Lexikon*, 9, Graz 1959, 307.
- Enciclopedia della Musica*, 4, Ricordi, Milano 1964, 304.
- FINSCHER, Ludwig: *Studien zur Geschichte des Streichquartetts*, I, Barenreiter, Kassel 1974, 44.
- FRASSON, Leonardo: Giuseppe Tartini – Primo violino e capo di concerto nella basilica del Santo, *Il Santo* 1972, Fasc. 1–2, 65–152; Fasc. 3, 273–389.
- Frasson, Leonardo: Bibliografia Tartiniana, *Il Santo*, 1977, Fasc. 1–2, 286–305.
- GINSBURG, Lev: *Giuseppe Tartini*, Edenburg, Zurich 1976.
- K/RPA/N, E/rika/; Gost: Stjepan Šulek /interview povodom završetka redakcije četiri Stratikove simfonije/, OD DO 7/8, 1. srpnja 1980, 1–2.
- Die Musik in Geschichte und Gegenwart*, 12, Bärenreiter, Basel 1965, 1440–1441.
- PLUMIDIAS, Giorgio: *Le matricole degli studenti (scolari) Greci dell' Università di Padova* (Legisti 1591–1809), II, Epimetron 1971, Br. 1511, 1538, 1545, 1575, 1560, 1566, 1588, 1595, 1598.
- RICCATI, Giordano: Memorie sul violinista G. Tartini, *Il Santo*, 1969, Fasc. 3, 407–423.
- Riemann Musik Lexikon*, Personenteil, Ergänzungsband II, Zwölfte Auflage, b. Schott's Söhne, Mainz 1975, 722.
- ROEDER, Michel Thomas: *Sonatas, Concertos, and Symphonies Michele Stratico*, Diss. University of California, Santa Barbara 1971.
- SEDAK, Eva: Komentar uz praizvedbu 6 koncertantnih kvarteta *Programska knjižica V Osorskih glazbenih večeri*, 1980.
- TEBALDINI, Giovanni: *L' Archivio musicale della Cappella Antoniana in Padova. Illustrazione storico-critica*. Padova 1895, 140.

Zdravko Blažeković: ELEMENTS FOR THE BIOGRAPHY OF JOSIP
MIHOVIL STRATICO

S u m m a r y

Composer J.M. Stratico was born in Zadar, into a family that descended from the island of Crete. His father Ivan Krstitelj, married to Marija Castelli, had eleven children of whom four were of great importance for Croatian culture. The eldest son Josip Mihovil was born in 1728. Already at the age nine he left for Padova where he later studied law. However, he was taught composition and violin by Giuseppe Tartini. The need for the compositions for string bands stimulated Stratico to compose such works. The impressive number of more than 170 sonatas for violin and bass, 15 symphonies, 6 string quartets, 47 string trios, 16 duos for two violins and 61 concert for violin and orchestra certainly make Stratico the first among Croatian composers of preclassic period. His so far the only published work came out in London in 1763 under the title "Sei Sonate a Violino e Violoncello o Clavicembalo, opera prima". (translated by Helena Peričić Jakovljević)